

Gemeenten

**Programma Directoraat-
Generaal Oekraïense
Ontheemden**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.Rijksoverheid.nl/jenv

Contactpersoon
Jacqueline Smit

Datum
15 december 2022

Aard circulaire
Advies

Geldig van/tot
1 december 2022 tot en met 1
december 2023

circulaire

Voorkomen bedoeld of onbedoeld oneigenlijk
gebruik van verstrekkingen

1.1 Aanleiding

De zorg voor de opvang, inclusief het uitkeren van de financiële verstrekkingen, van ontheemden uit Oekraïne is belegd bij de burgemeester en is geregeld in de [Regeling opvang ontheemden Oekraïne \(RooO\)](#) en de [herziene RooO](#).

In deze circulaire wordt een adviesaanpak beschreven om bedoeld of onbedoeld oneigenlijk gebruik van de financiële verstrekkingen en de opvang te voorkomen. Gemeenten kunnen dit advies overnemen en aanpassen naar eigen inzicht en eigen processen, afhankelijk van de beschikbare capaciteit. De beschreven voorgestelde aanpak beschrijft hoe gemeenten informatie inzichtelijk zouden kunnen maken. Zie ook de voorbeelden in de bijlagen.

Zodra de juridische grondslag voor een inlichtingenplicht en inzicht in de polisadministratie van het UWV is geregeld, kunnen gemeenten op basis van deze grondslag bedoeld en onbedoeld oneigenlijk gebruik voorkomen. De verwachting is dat met de Tijdelijke wet deze juridische grondslag geregeld zal zijn. Het streven is om de Tijdelijke wet medio 2023 in werking te laten treden.

1.2 Grondslag

De grondslag voor deze circulaire ligt in onderstaande artikelen uit de herziene RooO:

- Artikel 1, lid 1, sub c en artikel 2 sub g en j: definities van ontheemde, gezinsleden en loondervingsuitkering.
- Artikel 4: gronden voor uitsluiting van de opvang.
- Artikel 7, lid 1, sub b: definitief vertrek of een periode van 28 dagen niet in de gemeentelijke opvang verschenen.
- Artikel 7 en 13, lid 2: ten dele of geheel intrekken van de financiële verstrekkingen indien de ontheemde of een meerderjarige gezinslid inkomsten uit arbeid of een loonderveringsuitkering of een toeslag op grond van de Toeslagenwet ontvangt.
- Artikel 10, lid 2 en 3: hoogte van de verstrekkingen in de gemeentelijke opvang.
- Artikel 12, lid 3,4 en 5: de hoogte van de verstrekkingen in de particuliere opvang.

- o Artikel 13, lid 1, sub b: definitief vertrek of een periode van 28 dagen niet in de particuliere opvang verschenen.

1.3 Voorgestelde adviesaanpak voor gemeenten

Er is onderscheid gemaakt in een werkwijze waarbij de ontheemde uitgenodigd wordt voor een persoonlijke afspraak (aanpak A) en waarbij de ontheemde verzocht wordt schriftelijk informatie aan te leveren (aanpak B).

Aanpak A: Persoonlijk (fysiek op locatie) informatie uitvragen

Stap 1: uitnodiging voor een persoonlijke afspraak

De ontheemden uit Oekraïne ontvangen per brief of e-mail een uitnodiging voor een persoonlijk gesprek over zijn of haar leef- en werksituatie. Dit om te kunnen beoordelen of ontheemden nog recht hebben op financiële verstrekkingen en/of opvang. Naast de uitnodigingsbrief/e-mail en het ID-bewijs wordt hen gevraagd relevante stukken mee te nemen, denk hierbij aan;

- een arbeidsovereenkomst, indien er sprake is van inkomen uit arbeid of documentatie over het ontvangen van loondervingsuitkeringen, dan wel toelagen;
- een koop- of huurcontract, indien er sprake is van een eigen of gehuurde woning;
- bankafschriften;
- bewijs van Basisregistratie Personen (hierna: BRP) - inschrijving (indien deze nog ontbreekt).

Tijdens het gesprek zal gevraagd worden naar de samenstelling van het gezin, inkomen uit arbeid en of er sprake is van tijdelijk of permanent vertrek uit de opvang. Ook kunnen de BRP gegevens worden gecontroleerd, zodat bij eventuele verhuizingen de BRP bijgewerkt kan worden. Mogelijk wordt op deze wijze eveneens verzuim van uitschrijving in de BRP eveneens ondervangen.

In de brief of e-mail wordt het belang van het verschijnen op de afspraak benadrukt en eventuele consequenties uitgelegd. Dat betekent, indien een ontheemde niet reageert op de uitnodiging of niet komt opdagen op de geplande afspraak, ook niet na rappelleren, de burgemeester niet kan beoordelen waar de ontheemde verblijft. In dat geval kan de burgemeester verstrekkingen stopzetten.

Stap 2: persoonlijk gesprek in het gemeentehuis of in de gemeentelijke opvang

In een persoonlijk gesprek, locatie op aangeven van de gemeente, worden de aangeleverde documenten beoordeeld ter bepaling van een rechtmatige verstrekking van de financiële verstrekkingen en/of opvang aan ontheemden.

Indien dit niet het geval is, dan kunnen de gemeenten maatregelen nemen zoals geregeld in de (herziene) RooO. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het aanpassen van de hoogte van de financiële verstrekkingen, ten dele of geheel stopzetten van de verstrekkingen, bijwerken van BRP mutaties of herbepalen van het recht op opvang.

Stap 3: wat te doen bij no-show en mogelijke gevolgen

Indien de ontheemde niet naar de eerste afspraak is gekomen of zelf geen afspraak inplant, wordt na twee weken nogmaals een (herhalings)brief of e-mail verstuurd met een nieuwe uitnodiging voor een dag en tijdstip, of wordt de ontheemde nogmaals verzocht een afspraak in te plannen, bijvoorbeeld via een gemeentelijke afsprakensysteem.

In deze brief wordt nogmaals gewezen op het feit dat de financiële verstrekkingen per 1^e van de maand kunnen worden stopgezet, indien de ontheemde, zonder opgaaf van reden, wederom geen afspraak inplant of niet naar de tweede afspraak is gekomen. Dit is mogelijk, omdat niet kan worden vastgesteld of de ontheemde nog steeds in de opvang verblijft en daarmee het recht op verstrekkingen heeft.

Effect: het stopzetten van de verstrekkingen wanneer een reactie van een ontheemde uitblijft, kan ertoe leiden dat de ontheemde zich alsnog meldt. In dat geval kan de benodigde beoordeling alsnog plaatsvinden en kunnen de financiële verstrekkingen opnieuw worden verstrekt, eventueel met terugwerkende kracht.

Aanpak B: Informatie schriftelijk uitvragen

Stap 1: brief of e-mail naar ontheemden in de GOO en POO

In een brief of e-mail wordt de ontheemde verzocht om gericht informatie te geven over een aantal zaken die van belang zijn om het recht op opvang en/of verstrekkingen (opnieuw) te beoordelen.

In deze brief of e-mail wordt gevraagd schriftelijk aan te geven of de volgende zaken aan de orde zijn, dan wel toe te lichten:

- samenstelling van het gezin.
- verhuizing naar een andere gemeente of terugkeer naar het buitenland.
- inkomen uit arbeid, loondervingsuitkeringen of toeslagen.
- het hebben van een zelfstandige woonruimte.
- bankafschriften.
- bewijs van BRP - inschrijving (indien deze nog ontbreekt).
- voornemen tijdelijk vertrek inzichtelijk maken.

In de brief of e-mail wordt het belang van schriftelijk reageren benadrukt en mogelijke consequenties uitgelegd. Dat betekent, indien een ontheemde niet reageert op de uitnodiging, ook niet na rappelleren, de burgemeester niet kan beoordelen waar de ontheemde verblijft en kan de burgemeester verstrekkingen stopzetten.

Stap 2: schriftelijke reactie van de ontheemde

De door de ontheemde ingestuurde stukken of toelichtingen worden beoordeeld met als doel of er nog sprake is van een rechtmatige verstrekking van de financiële verstrekkingen. Indien dit niet het geval is, dan kunnen de gemeenten maatregelen nemen zoals geregeld in de (herziene) RooO.

Stap 3: geen schriftelijke response en mogelijke gevolgen

Indien de ontheemde niet heeft gereageerd op de eerste brief, wordt na twee weken nogmaals een brief verstuurd waarin opnieuw verzocht wordt om voor een bepaalde datum stukken aan te leveren of een aantal zaken toe te lichten. In deze brief wordt

wederom gewezen op het feit dat financiële verstrekkingen kunnen worden stopgezet als een schriftelijke reactie uitblijft. Indien de ontheemde, zonder opgaaf van reden, nog steeds geen schriftelijke reactie heeft gegeven, dan kunnen de verstrekkingen worden stopgezet per de 1^e van de volgende maand. Dit is mogelijk, omdat niet kan worden vastgesteld of de ontheemde nog steeds in de opvang verblijft en daarmee het recht op verstrekkingen heeft.

Effect: het stopzetten van de verstrekkingen wanneer reactie van een ontheemde uitblijft, kan ertoe leiden dat de ontheemde zich alsnog meldt. In dat geval kan de benodigde beoordeling alsnog plaatsvinden en de verstrekkingen opnieuw worden verstrekt.

1.6 Terugvorderen

Op grond van artikelen 8 en 14 van de RooO kan de burgemeester te veel uitbetaalde verstrekkingen terugvorderen. Mochten de uitvoeringskosten onevenredig hoog zijn ten opzichte van de vordering, dan kan de burgemeester besluiten niet over te gaan tot terugvorderen.

Achtergrondinformatie

De Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) geldt sinds 1 april 2022 en regelt de wijze waarop burgemeesters en gemeenten hun opvangtaak van ontheemden uit Oekraïne uitvoeren. De regeling beschrijft welke afspraken er in Nederland zijn gemaakt over o.a. de gemeentelijke en particuliere opvang, de definitie van het gezin, de hoogte van de financiële verstrekkingen (leefgeld), zorg, wettelijke aansprakelijkheid en tijdelijk of permanent vertrek.

Na de evaluatie van de RooO door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) van 4 juli 2022, is de RooO herzien en getoetst. Dit heeft geleid tot wijzigingen die o.a. betrekking hebben op de hoogte van de financiële verstrekkingen in relatie tot de gezinssituatie en type opvang en voorwaarden voor recht op opvang. Doel was de regeling meer in lijn te laten zijn met andere groeperingen in de samenleving, zoals asielzoekers, statushouders en ingezetene met sociale uitkeringen.

Bijlagen:

Voorbeeldbrief Aanpak A: Persoonlijk (fysiek op locatie) informatie uitvragen
Voorbeeldbrief Aanpak A: Herinnering (fysiek op locatie) informatie uitvragen
Voorbeeldbrief Aanpak B: Informatie schriftelijk uitvragen
Voorbeeldbrief Aanpak B: Herinnering informatie schriftelijke uitvragen

Voorbeeldbrief Aanpak A: Persoonlijk (fysiek op locatie) informatie uitvragen

Onderwerp: uitnodiging voor een gesprek – leefgeld

Beste [...],

U heeft bij ons een aanvraag gedaan voor leefgeld en ontvangt dit iedere maand. In deze brief nodigen wij u uit voor een gesprek over het leefgeld. In dit gesprek bespreken we uw woon- en werksituatie. Zo stellen we vast of u in de toekomst recht blijft houden op leefgeld.

Uitnodiging gesprek

We nodigen u uit voor een persoonlijk gesprek op <locatie invullen>. U bent welkom op: **[Datum]** om **[tijd]**.

U kunt zich bij aankomst melden bij <invullen>. Het gesprek duurt ongeveer <tijd invullen>. Zorg dat u op tijd bent.

Het is belangrijk dat u bij de afspraak aanwezig bent. Als u (herhaaldelijk) niet op deze uitnodiging ingaat, weten wij niet of u nog in <plaats invullen> verblijft. We zullen de betaling van uw leefgeld dan moeten stopzetten.

Meenemen naar de afspraak

Het is belangrijk onderstaande documenten mee te nemen naar de afspraak:

- Deze brief. Hiermee toont u aan dat u een afspraak heeft.
- Uw identiteitsbewijs.
- Als u betaald werk heeft: een bewijs van werkaanvaarding, zoals een arbeidsovereenkomst.
- Als u een huis huurt of een koophuis heeft: een huurovereenkomst of een koopcontract.
- Bankafschriften.
- Bewijs van BRP – inschrijving. <deze optie kan opgenomen worden indien deze nog ontbreekt.

We zien u graag op de afspraak bij <locatie invullen>. Heeft u vragen over deze brief? Stuur dan een e-mail naar <e-mail adres invullen> .

Met vriendelijke groet,

Voorbeeldbrief Aanpak A: Herinnering (fysiek op locatie) informatie uitvragen

Onderwerp: laatste herinnering uitnodiging voor een gesprek – leefgeld

Beste [...],

U heeft bij de gemeente <....> leefgeld aangevraagd, dat u nu maandelijks ontvangt. Wij hebben u eerder in <maand invullen> uitgenodigd voor een gesprek om deze toelage te bespreken. U was niet aanwezig bij afspraak. Ook hebben wij niets van u vernomen.

Uitnodiging gesprek

Met deze brief nodigen wij u nogmaals uit voor een gesprek. In dit gesprek bespreken we uw woon- en werksituatie. Zo bepalen we of u in de toekomst nog recht hebt op leefgeld.

We nodigen u uit voor een persoonlijk gesprek op <locatie invullen>. U bent welkom op: **[Datum]** om **[tijd]**.

U kunt zich bij aankomst melden bij <invullen>. Het gesprek duurt ongeveer <tijd invullen>. Zorg dat u op tijd bent.

Dit is de laatste uitnodiging die u van ons ontvangt. Komt u niet naar deze bijeenkomst, dan weten wij niet of u nog in <gemeente invullen> woont. Wij zijn dan genoodzaakt om te stoppen met het betalen van uw leefgeld.

Meenemen naar de afspraak

Het is belangrijk onderstaande documenten mee te nemen naar de afspraak:

- Deze brief. Hiermee toont u aan dat u een afspraak heeft.
- Uw identiteitsbewijs.
- Als u betaald werk heeft: een bewijs van werkaanvaarding, zoals een arbeidsovereenkomst.
- Als u een huis huurt of een koophuis heeft: een huurovereenkomst of een koopcontract.
- Bankafschriften.
- Bewijs van BRP – inschrijving. <deze optie kan opgenomen worden indien deze nog ontbreekt.

We zien u graag op de afspraak bij <locatie invullen>. Heeft u vragen over deze brief? Stuur dan een e-mail naar <e-mail adres invullen> .

Met vriendelijke groet,

Voorbeeldbrief Aanpak B: verzoek om informatie

Onderwerp: verzoek om informatie – leefgeld

Beste [...],

U heeft bij ons een aanvraag gedaan voor leefgeld en ontvangt dit iedere maand. In deze brief vragen wij u een aantal documenten aan te leveren en wat vragen te beantwoorden in relatie tot het leefgeld. Het gaat om uw gezins-, woon- en werksituatie. Zo stellen we vast of u in de toekomst recht blijft houden op leefgeld.

Aan te leveren documenten

Het is belangrijk onderstaande documenten naar ons op te sturen c.q. te mailen:

- Als u betaald werk heeft: een bewijs van werkaanvaarding, zoals een arbeidsovereenkomst.
- Als u een huis huurt of een koophuis heeft: een huurovereenkomst of een koopcontract.
- Bankafschriften.
- Bewijs van BRP – inschrijving. <deze optie kan opgenomen worden indien deze nog ontbreekt>

Vragen:

1. Wat is de samenstelling van uw gezin?

Antwoord: _____

2. Verhuist u binnenkort naar een andere gemeente?

Nee

Ja, naar Gemeente: _____

met ingang van: _____

3. Keert u binnenkort definitief terug naar het buitenland?

Nee

Ja met ingang van: _____

4. Bent u voornemens om binnenkort tijdelijk te vertrekken?

Nee

Ja met ingang van tot en met: _____

We willen u vragen om uiterlijk **<datum>** de gevraagde documenten bij ons aan te leveren en antwoord te geven op de vragen 1 tot en met 4. Dit kan middels een brief of mail. Als geen van bovenstaande situaties op u van toepassing is dan vragen wij u om dit ook aan te geven.

Het is belangrijk dat u op deze brief reageert. Als u (herhaaldelijk) niet op deze brief reageert, weten wij niet of u nog in <plaats invullen> verblijft. We zullen de betaling van uw leefgeld dan moeten stopzetten.

Heeft u vragen over deze brief? Stuur dan een e-mail naar <e-mailadres invullen>.

Met vriendelijke groet,

Voorbeeldbrief Aanpak B: Herinnering informatie schriftelijke uitvragen

Onderwerp: Laatste herinnering verzoek om informatie – leefgeld

Beste [...],

U heeft bij ons een aanvraag gedaan voor leefgeld en ontvangt dit iedere maand. Wij hebben u eerder in <maand invullen> middels een brief gevraagd om u aantal documenten aan te leveren en wat vragen te beantwoorden in relatie tot het leefgeld. Wij hebben geen reactie van u ontvangen op deze brief.

Met deze brief vragen wij u nogmaals om een aantal documenten aan te leveren en wat vragen te beantwoorden in relatie tot het leefgeld. Het gaat om uw gezins-, woon- en werksituatie. Zo bepalen we of u in de toekomst nog recht hebt op leefgeld.

Aan te leveren documenten

Het is belangrijk onderstaande documenten naar ons op te sturen c.q. te mailen:

- Als u betaald werk heeft: een bewijs van werkaanvaarding, zoals een arbeidsovereenkomst.
- Als u een huis huurt of een koophuis heeft: een huurovereenkomst of een koopcontract.
- Bankafschriften.
- Bewijs van BRP – inschrijving. <deze optie kan opgenomen worden indien deze nog ontbreekt>

Vragen:

5. Wat is de samenstelling van uw gezin?

Antwoord: _____

6. Verhuist u binnenkort naar een andere gemeente?

Nee

Ja, naar Gemeente: _____

met ingang van: _____

7. Keert u binnenkort definitief terug naar het buitenland?

Nee

Ja met ingang van: _____

8. Bent u voornemens om binnenkort tijdelijk te vertrekken?

Nee

Ja met ingang van tot en met: _____

We willen u vragen om uiterlijk **<datum>** de gevraagde documenten bij ons aan te leveren en antwoord te geven op de vragen 1 tot en met 4. Dit kan middels een brief of mail. Als geen van bovenstaande situaties op u van toepassing is dan vragen wij u om dit ook aan te geven.

Dit is de laatste brief over dit onderwerp die u van ons ontvangt. Reageert u ook niet op deze brief, dan weten wij niet of u nog in <gemeente invullen> woont. Wij zijn dan genoodzaakt om te stoppen met het betalen van uw leefgeld.

Heeft u vragen over deze brief? Stuur dan een e-mail naar <e-mailadres invullen>.

Met vriendelijke groet,